

1. Úvod do ekonomie

Seminář odpovídá kap. 1 a 2 v Mankiw. Cílem je 1) uvést příklady pozitivních a normativních tvrzení, 2) ozřejmit, jak se racionální člověk rozhoduje (Mankiwovy principy 1–4 v kap. 1), a 3) procvičit pojem hranice výrobních možností (v kap. 2).

Pozitivní a normativní tvrzení

1. Definujte *pozitivní tvrzení*.
2. Uveďte příklad pozitivního tvrzení, které považuje za pravdivé.
3. Uveďte příklad pozitivního tvrzení, které považuje za nepravdivé.
4. Definujte *normativní tvrzení*.
5. Uveďte příklad normativního tvrzení, které považuje za morálně odůvodněné.
6. Uveďte příklad normativního tvrzení, které považuje za nemorální.
7. Uveďte příklad tvrzení, které spojuje pozitivní a normativní složku.

Úskalí rozhodovacích procesů

8. Definujte pojem *náklady (ztracené) příležitosti*.
9. Jak se lze vyhnout nákladům (ztracené) příležitosti vyhnout?
10. Uveďte příklady věcí, které vypadají, že jsou zadarmo, ale nejsou – mají své náklady.
11. Za kolik by měla cestovka prodat zájezd těsně před odjezdem autobusu?
12. Chcete prodat svou ojetou motorku. Za opravy už jste dali 5 000 Kč. Těsně před podáním inzerátu se pokazí převodovka. Máte možnost nechat motorku za 6 000 Kč spravit, nebo ji prodat tak, jak je. Uvažujte dvě situace: (a) motorku prodáte za 20 000 Kč pokud je v pořádku, nebo porouchanou za 12 000 Kč; (b) motorku prodáte za 18 000 Kč pokud je v pořádku, nebo porouchanou za 14 000 Kč. Jak se rozhodnete? Proč?
13. Jak vysoké jsou náklady na magisterské studium na ESF?
14. Jak vysoké jsou náklady studia Dějin umění pro potenciálního studenta ESF?
15. Měl byste přátelům a příbuzným půjčit peníze „zadarmo“ (tj. bezúročně)?
16. Petr je pěstitelem konopí. Má právě k dispozici

100 000 Kč, za které chce rozšířit svoje poličko. Investice mu vynese za rok dvojnásobek. Jaký minimální úrok by měl vyžadovat od Pavla, který si od něj chce peníze půjčit?

17. Koupil jste si „barevnou hudbu“ ke svému domácímu stereu za 30 000 Kč, ale zjistil jste, že vás při poslechu hudby ruší, takže jste ji vypnul a máte v krabici. Na aukro.cz by ji šlo prodat za 20 000 Kč. Měl byste ji prodat se ztrátou?

18. ČEZ už při stavbě nové jaderné elektrárny proinvestoval 100 mld. Kč. Měl by stavbu dokončit, nebo zastavit? Očekává, že dostavba by stála 20 mld. Kč, výnosy za dobu životnosti by byly 200 mld. Kč a náklady na provoz by byly 120 mld. Kč.

19. Stejný případ, ale dostavba by stála 120 mld. Kč. Vyplatí se teď elektrárnu dostavět?

20. Jste ochotní jet přes celé město, abyste ušetřili 200 Kč za ekonomický slovník, který stojí 400 Kč? Pojede stejnou vzdálenost, abyste ušetřili 200 Kč při nákupu notebooku za 15 000 Kč? Proč?

21. Chcete cestovat do USA. Nejprve jedete autobusem za 200 Kč do Prahy, pak z Prahy letíte za 20 000 Kč do USA. V loterii vyhrajete slevový kupón, za který buď dostanete 50% slevu na autobus, nebo 2% slevu na letadlo. Kterou slevu byste měli uplatnit?

22. Co má větší hodnotu: úspora 5 000 Kč na letence do USA v ceně 40 000 Kč, nebo úspora 4 000 Kč na letence do Řecka v ceně 7 000 Kč?

23. Koupíte si vstupenku do kina za 200 Kč, když jste právě ztratili 200 Kč? Koupíte si novou vstupenku, když jste starou ztratili?

24. Definujte pojem *mezní náklady*.

25. V Brně se platí za odvoz odpadků paušální poplatek 500 Kč na osobu, který nezávisí na odvezeném množství odpadu. Průměrná čtyřčlenná rodina ročně naplní 50 popelnic. Předpokládejme, že město zruší současný systém a zavede poplatek za popelnici: rodina zaplatí za každou vyvezenou popelnici 40 Kč. Jak se zřejmě změní vyvážené množství odpadu?

26. Petr a Pavel jsou stejní milovníci fotbalu. Petr draze koupil lístek na ligový zápas, Pavel dostal volňásku. Před zápasem vypukne hnusné počasí, které má trvat po celou jejich cestu na stadion (podle předpovědi se

má na dobu hry počasí zlepšit). Kdo z nich má větší motivaci překonat svou nechuť k dešti a vyrazit?

27. Marie se nerada učí jazyky, ví však, že by měla. Proto si zaplatí drahý kurz, který za žádných okolností nevrací školné. Uvažuje takto: bude mi líto utracených peněz, což mě bude motivovat na kurz skutečně chodit a učit se. Uvažuje Marie racionálně?

28. V létě si přivyděláváte pěstováním rajčat. Prodáváte je za 15 Kč za 1 kg. Následující tabulka uvádí, jak můžete zvýšit své výnosy hnojením. Kolik použijete hnojiva, pokud 1 kg hnojiva stojí 20 Kč a vaším cílem je vydělat co nejvíc peněz?

hnojivo (kg)	rajčata (kg)
0	100.0
1	120.0
2	125.0
3	128.0
4	130.0
5	131.0
6	131.5

Hranice výrobních možností

29. Definujte pojem *hranice výrobních možností*. Jedná se o stavovou, či tokovou veličinu?

30. Každý den se hodinu učíte anglická a německá slovíčka. Jedno slovíčko se učíte jednu minutu. Nakreslete hranici výrobních možností. Jaké jsou náklady na jedno anglické slovíčko? Jaké na německé? Kolik anglických a kolik německých slovíček byste se měli denně naučit, aby to bylo efektivní?

31. Jako minulý příklad, ale objevíte, že studium s kyslíkovou maskou zvýší vaši schopnost učit se anglicky: teď se za 1 minutu naučíte 2 anglická slovíčka. Němcky se učíte pořád stejně rychle. Stejně úkoly jako výše.

32. Jistý americký generál v době Studené války tvrdil, že zvýšení výdajů na zbrojení nepovede k poklesu soukromé spotřeby občanů USA. Domníval se generál, že jsou USA nad / na / pod svou hranicí výrobních možností? Domníval se, že je v USA efektivní výroba? Nakreslete a vysvětlete.

33. Řekněme, že Francie i Anglie vyrábí jen dva statky: víno a sukno. Francie může vyrobit buď 600 tisíc hektolitrů vína, nebo 300 tisíc m² sukna (nebo jejich lineární kombinaci). Anglie může vyrobit buď 200 tisíc hektolitrů vína, nebo 300 tisíc m² sukna (nebo jejich lineární kombinaci). Nakreslete hranici výrobních možností. Ve které zemi jsou náklady příležitosti sukna nižší? Ve které náklady příležitosti vína? Může mít jedna země náklady (ztracené) příležitosti obou statků nižší než druhá?

34. Malá ekonomika má k dispozici 50 000 pracovních hodin ročně. Výroba 1 počítače trvá 100 hodin, výroba 1 tuny obilí trvá 10 hodin. Doplňte následující tabulku a nakreslete odpovídající hranici výrobních možností. Vyznačte do ní body A–E.

	počet hodin		produkce	
	počítače	obilí	počítače	obilí
A			500	
B			400	
C			250	
D			100	
E			0	

35. Do předchozího příkladu přidejte následující body: F = 100 počítačů a 3 000 tun obilí, G = 300 počítačů a 3 500 tun obilí. Vyjádřete se k bodům A–E a F a G.

Domácí úkol

36. Každý student přinese na tento seminář výstřížek novinového článku, ve kterém jasně označí jedno normativní a jedno pozitivní tvrzení. Podepsaný výstřížek odevzdá cvičícímu. Splnění úkolu je bodováno.